

D box 1

Biskop Bruns

A f f k e e d s = T a l e

i

Korskirken 7de Søndag efter

Trinitatis 1804.

Christian Bruns.

Bergen, 1804.

Trykt i Hs. Kongel. Majestæts privilegerede Bogtrykkerie,
hos K. Dahls Efterlevneste.

1896

1896

1896

1896

189600

D e r e s

Königliche Hoheit,

Kronprinzesse

Maria Sophia Friedricha.

Første Paaske-dags Morgen fik 3 Qvinder et Syn af Engle, Luc. 24 Cap. 23 v. Fredags Aften den 11te Maji sidstafvigte, beegnede noget lignende 5 Mænd, blandt hvilke jeg havde den Lykke, at være den eene.

Ingen af os glemmer lættelig, hvad vi da saa og horte.

Enhver af os vil vel gribe Anledning til ikke at blive glemt, til at faae, om mueligt, fornyet den Raade, som da saa smilende nedsoed sig til os. Og jeg griber denne: Vi bleve blandt andet overbeviste om, at Religionen og dens Tjenere eres endog af den, som i alle Hensender er den Første af det smukke Kion i Danmark og Norge.

Dette gjorde mig dristig nok, til at nedlægge Allerunderdanigst i deres Kongelige Høiheds dyrebare Haand denne min sidst holdne Tale; Ikke fordie jeg indbilder mig, at Taler er saa fortrinlig, men fordie Taleren deri fuldender 30 Mars Embeds Førelse paa samme Sted; Fordie en saadan Tale taaler Egoister, som ville vanklæde enhver anden, og fordie denne bevidner erhvervet Folke-Gunst i min Virke-Kreds. Vist nok kun en Erhvervelse i det Mindre; Men hvilken man dog helst ønsker fremvist for Den, som er i fuld Besiddelse deraf i tvende Riger.

Himlens

Himlens Engle omringe Den Engel, som Gud
gav vor fældne Folkebestyrer til at blidgiøre Høyst-
samnes, altid til priseligste Ansirængelser, opoffrede
Dage! Dette, ved jeg vist er Tvillingrigets, ligesom mit,
varmeste Duske, og hvilket her med undersaaftlig Troeskab
frembæres af

Deres

Kongelige Høiheds

Bergen den 16de Julii
1804.

allerunderdanigste Diener
J. N. Brun.

Bøn for Prædiken.

J Lyset Gud!

Kan Zion Lyset see,

Det bredes ud

Her for din Kirkebrud,

Bed din Aand og Tjenere.

O Herre! giv at vi maas

See det faa,

At vi vor Fressere

Kan mit i Døden see,

Og ved ham gaae ind til Fred,

Indtil evig Salighed,

Gud vær Siel dertil bered! Amen.

Du skal nøye kiende dine Gaars Skikkelse, og sæt dit Hierte til Hiordene. Saa taler Salomon, Drospr. 27 23, og saa begyndte jeg min første Tale fra dette Sted, for denne kiere Meenighed, just paa denne Dag! just i Dag for 30 Aar siden. Saa loed jeg da den hellige Skribent tale til mig selv om forestaaende Pligter. Saa indfører jeg ham talende i Dag til min Esfermand, for at vaelte disse kiere Pligters Byrde af mine trætte paa hans yngre og stærkere Skuldre. Mange af dem, som herde Ordene da, høre dem ikke nu; De ere indgagne til Hoiles; Mange, som høre Ordene i Dag, hørte dem ikke da; De havde enda ikke seet Dagens Lys. Beviis nok for at Mennecks Kundskab altid bliver usuldkommen, og at ingen Lærer bliver aandske færdig, ikke engang med denne Pligt: Du skal nøye kiende dine Gaars Skikkelse. Ja, naar han endog stod selv, som plantet Træ, paa samme Sted, i mange Aar, saa leb dog Forandringsers Virvel: Strøm rundt omkring ham af nye Ting, nye Meeninger, nye Tildragelser, nye, fra Unadommens Plante: Skole fremtrædende, Mænd: altid nok at agte paa, nok at tænke over, nok nyt at beskue, som var han virkelig Reisende gjennem fremmede Lande. Endog i vort Begreb om en og den samme Mand kunde vi efter flere Aar finde os besdragne. Saa dybt laae stundom den sande Karakter bearaven. Et eeneste uventet Stød, en eeneste overraskende Aaledning kan først synderriive den længe be-

varede Masse, og overbevise os om hvad Skrevet staaer:
Ingen Kiender hvad der er i Mennesket, uden
Menneskets Aand som boer i ham, 1 Cor. 11.
Men det er dog ikke heller saadan nysgigtig, inderlig
Menneske-Kundskab, som fordres af os Lærere.
Kandsage Stierter og prøve Tyrer, det kunde ikke
vi; Det kan kun den Alvidende alleene. Ja vi kun-
de ikke engang overtage hos saa mange, hvad dog var
umuligt hos een eller faae — at Kiende Gemytter;
Endog disse ere som menneskers Ansigter, saa forskiel-
lige, og netop denne mangfoldige Forskiellighed ud-
mærker blandt andet Mennesket fra Dyrene. Disse
ere saa eensformige, at Eiermanden, for Exempel
af mange Faar, maae selv give dem et Mærke, for at
kunde skielne dem fra andres. Jeg vil ikke tale om at,
Meningen af Salomons Ord: sigter vel ikke til
Lærere; Den er vel kun Bogstavelig, blot Huusholde-
ri. Jeg laaner ogsaa kun Ordene, og anvender dem
i Raadens Huusholdning, til Brug for mig selv og
alle, som ere satte til Hjerder over nogen Herrens
Hjord; men jeg strækker ikke heller min Mening læn-
gere, end Salomon sin. Han kan dog vel ikke heller
have meent at mange Faars Eiermand, skulde kiende
erhoert af dem, og det eene fra det andet, nei! men
deels at han nye skal kiende alles Tilstand i Alminde-
lighed, hvad Hjorden til enhver Tid meest trænger til,
naar den maa drives til Græs-gange, naar til de lækken-
de Kilder, naar den under de greenefulde Træers røtte
Stange: Deels skal han og agte paa i Særdeleshed,
om noget enkelte Faar bliver sygeligt, eller om et andet
vanker paa vilde Stier, eller atter et andet søler sin
hvide Uls i ureene Summer, og saa sætte sit Stier-
te til Hjordene, sielig elsk dem; Det sonner sig. Da
trives de. Her nogen en Hjord som skal føde ham,
han

han befatte sig ikke med fremmede Anlæg; Ellers alen-
mes Giorden; Den ryntes ilde; Den triues ikke.
Saavidt Salmon; Hans Ord skal være minetil min
Eftermand; Med dem formaner jeg Kors Kirkens Soq-
nepreest: Du skal nøie kiende dine Saars Skikkel-
se, og sæt dit Hierte til Giordene. Dog hvad Ord?
hvad Formaning? Gierning er meere end Ord. Mee-
re end Formaning virker Exmpel. Jeg vil fremsæ-
te det første, det seluærdigste af alle. Disse Jesu
Ord skulle være min Text:

Mig ynkes inderlig over denne Skare; thi de have
nu tøvet hos mig i 3 Dage, og have intet at æde;
og dersom jeg lader dem gaae fastende hjem, da maate
de vansmægte paa Veien, thi noate af dem ere
komne langt fra. Her see vi Syrden som nøye kiend-
er sine Saars Skikkelse, og sætter sit Hierte
til Giordene.

1) Til at kiende nøye sine Saars Skikkelse, hører
især disse 3 Ting: a) at sætte Priis paa det Gode hos
dem. b) at aate paa deres større og mindre Nød,
og at c) betænke hvorvidt det paaliager ham at af-
hielpe Nøden. Jesus veed at ordaae og sætte Priis
paa det Gode hos Folket. De have nu, siger han,
tøvet hos mig i 3 Dage. Hvo troer ikke her at høre
Folkets Roes af Jesu Mund? hvo føler ikke i Ordene Jesu
Tilfredshed med Folkets uafbrudte Andagt? Ja vel il-
ke med deres Andagt alleene, men med dette Venis
paa deres Kiærlighed? Ikke staar her: De have
hørt mig i 3 Dage; ikke heller troer jeg at Jesu i sam-
fulde 3 Dage stoed afbrudt talende; Men de havde beannet
at afke ham for hvert Ord han talede, de hang lænsefs-
fulde og opmærksomme omkring ham, endog naar han
tauv. De tøvede hos ham, det er: ventede, opholdt sig,
biede. Ja Ordet synes anmeldte en Slags Anstræng-
gelse for at være hos ham, som om enhver ellers havde

sit Kald, sine Snæster hjemme, som kaldte ham ufor-
rovet tilbage fra denne 3 Dages skionne Fæst; ogsaa
var det formodentlig. Man veed vel ogsaa, der gi-
gives til alle Tider Orkesløse, med sig selv og Tiden
forlegne. For saadanne er det ligegyldigt, hvorsom helst
de og opholde sig. De tøve aierne, hvor det skal være,
og længere, end Forretnings Mand ønsker det. Men
dette var ikke Folkets Tilfælde i Terten. De tøvede
her saa længe, fordi de elskede Jesum, de elskede ham,
fordi han talde Guds Ord, og dette Ord, fordi det
var Guds Kraft til Salighed; Men dette Gode hos
dem, kunde ikke undgaae Jesu Domærksomhed. Han
lader det være sagt dem til Ære: De have nu tøvet
hos mig i 3 Dage. Med sit Exempel lærer Jesus os læ-
rere, hvorledes vi skulle studere Mennesket: Ikke græn-
ske ængstelig for at finde Fejl i hans Forhold, som Kunst-
dommeren i Forfatterens Bogen; Men altid lægge Mær-
ke til, endda det minste Gode hos ham, og lade dette
gælde til hans Ære. Jeg indbilder mig ikke, at alle
disse 4000 her netop var en Samling af udsøgte Go-
de; Men dette var godt hos dem alle, at de havde fat-
tet Godhed for Jesum, og fant selv et Gode i at høre
ham. Dette tjente dog til at gjøre endog de Onde is-
blandt dem bedre, end de hidindtil vare, bedre, end
de ellers noensinde skulde blevet. Derfor ogsaa
vi lærere bleve elskede, fordi vi talde Guds Ord, da
var det vort Embedes Triumph. Finde vi i nogen
Kirke ofte, lænæ, Døtrin, saadane som dette ved Ge-
nezarets Søe: Folket trængte sig til ham, for at
høre Guds Ord. Dette ville vi kalde Godt; Dets-
te Gode ville vi ansee med store Ære; For dette Gode
ville vi takke Gud og Fader! Jeg agter høit ethvert
Menneskeligt Fortrin, hvormed nogen gaarner Selvka-
bet. Jeg ærer, jeg beundrer hos Læreren eller Tilhø-

teren Lærdom og Vid, Hæstedaad og Borgerdnd. Jeg har intet imod den høie Tært, Verden sætter paa disse skionne Sager; Men det er dog endnu ikke det, jeg som evangelist lærer egentlig seer efter. Jeg veed dog, at dette alt tilhøbe gielder kun her neden; Men det er eet Gode, det gier jeg mest af, dertil priser jeg mig lykkelig, om jeg har bidraaget, og dem lykkelige, hos hvilke jeg finder det, naar jeg nemlig kan sige om mange, om en heel Folk-forsamling: Salige ere de som høre Guds Ord og bevare det. Vise frem sine Meenigheder, hvo som vil. og en prale af Institutter, en anden af Kunststid, en anden af Cultur og Forsinelse; Og saa jeg vil roese det. Men for min egen Deel, naar jeg skal segne ned i Graven fra den Bisp stoet, paa hvilken Gud og Kongen satte mig, vilde jeg dog nok helst have bidraaget til, at dette Vidnesbyrd, fortrinligt kunde gives alle dette Siiftets Meenigheder og lærere: De holde Guds Ord høit og i Ære, det gierne haade høre af andre og lære andre. Saa tænkte Overhynden i Terten: havde han opdaaget her et flittigt Folk, som arbeidede Dag og Nat, heele Ugen og Sabbaten med, han var bleven mindre tilfreds endnu han fandt et Folk, som havde glemt Huus og Hiem, Mad og Drikke, Orkens Tomhed og Brians Længde, kun for at høre Guds Ord. Om dem sager han med blid Zeletse: De have nu tøvet hos mig i 3 Dage, og have intet at æde, b De have intet at æde? Ja den eene Opdaagelse rækker den anden Haanden: først opmærksom paa det Gode hos din Meenighed, bliver du det lættelig paa dens Nød; Kan du endskiont sjelden afhjælpe den selv, du kan dog som Jesus, kundgiøre den for andre, om disse maaskee kunde. Jesus sagde til sine Disciple om Folket: De have intet æde. Sjelden er Læreren Formuende nok til at mætte Hungrende.

grende, han befunder sig heller ikke med dem i en Dræ-
ken. Det er all Ære værd, om hans Anmeldelse, hans
Overtalelse kan bænne den Hungrende Wei til den Riges
velforsynede Bord, og (det være sagt i Forbiegaaende)
kan Lærereus Tunge aabne den Sierriges haardlaste
Skrin, saa er den altid en meere passende Nøgel, end
Lovens Evang og Kertens Middel. Jeg veed dog ikke
heller ret, hvordan det tilføst vil see ud med Broder-
kierlighed i Selvfabet, dersom den ganske skal tabe sin
Frihed. Et veed jeg vist: der er intet skønnere Baand
paa Hierter til Godædighed, end dette: Christi Kier-
lighed tvinger os. Men kan Læreren hverken selv,
eller igiennem andre afhielpe Nød; eet bør han dog
kunde: styrke de Svage med Skiftens Trøst. Men-
nesket lever ikke af Brød alleene, men af hvert
Ord som udgaaer af Guds Munn. Vi ere siger
Paulus som de Fattige, men dog, som de der giøre
mange Rige. Læreren paa sin Talestoel, naar han
læser Guds Ord puurt og reent, er som David i A-
dullams Huule: Hver Mand som var i Nød, og
hver Mand som var beedskelig bedrovet i Sielen,
og hver Mand som havde nogen Nagerkarl der
trængte ham, holdte sig til David, 1 Sam. 22.
Saa velgjørende er det kiere Jesu Christi Evangelium.
Det er ingen spissfindig Lære, hvormed at leege i Soel-
skinds Dage; Det er kraftigst i Nød, det er Nødanker i
Storm; Det er Salve paa Saar; Det er sielestyr-
kende Bederqvægelse, ikke ved bredden Bord, men i
Dræken, men hvor Folket intet have at æde; hvo der-
for som vil giøre en evangelistes Sierning, kan, skönt
tomhænder, skimodig opsoge den Nødsidende; han
har dog altid noget Godt at byde ham, han har det
Bedste, han har Guds Ord. Men skal han veie
Nød mod Nød; Det er ikke altid saa læt. De ere

mest

mest vedlidende i Terten, som ere komne længst fra. De have længst hjem, de ville komme at lide mest, ja ganske at vansmægte paa Veien. Sligt veed ikke Læreren altid, og han bedrages ofte. Jesus er isaa meget, ogsaa her Exempel uden Exempel: han overffuer, han giennemffuer alt med et eeneste dybt trængende Blik; han behøver ikke at mønstre Folket Mand for Mand, ikke at udsende Disciple for at indhente Kundskaber; hvad disse ikke vidste, hvad Folket selv hidindtil havde glemt, hvad endnu ingen havde klaget over, det vidste han tilfulde, at de havde intet at æde, at ingen havde med sig til at forsyne andre, at nogle vare komne langt fra, og hvor langt fra de vare komne, og hvad der paa den lange Wei vilde begegne de Tilbagevandrende, og hoiløvet vare hans Navn! han ved det endnu, han har maalet din Wei, lidende Broder! den du har vandret og den du skal vandre; han har talt hvert tungt Tiin paa din modefulde Reise. Har du tøvet hos ham, det skal lønne sig, har du glemt alt for at høre hans Ord, han har ikke glemt, han skal ikke glemme din Lørd og Trang; Gjør han just ikke Miraclet, som her i Terten, han velsigner dog endnu dine Smuler, og kom du en sielden Gang til at mangle end ogsaa dem, han fandt og enda lægge denne Lovsang i din Mund: Du mætter min Siel i Torheder, Ef. 58. Han sender dig i Nøden sin Tiener, lægger sit Ord i hans Mund og sin Kraft i Ordet. For denne Mand skal du være vigtig, fordi du er det for hans Herre, fordi han veed, at Overhørdens kiebte ogsaa dig med sit Blod, at du skal være hans egen, som en synderlig Ting. Denne Ordets Tiener, skal dog bespise din Siel med aandelig Føde, den skal ikke vansmægte, men styrkes til at stride den gode Strid og fatte det evige Liv, hvortil du er kaldet. Dette alt

er Virning af den gode Hyrdes Omforsa for Faarene:
Det er om dig, om hver lidende. Naaden har sagt
til hver Ordets Tiener i Kirken: Bliv paa en og
styrk de Ting som ville døe, Aaben. 3. Ja han
bor. han maa efter Jesu Ermpel, betænke hvor-
vidt det paaligger ham at afhielpe Nøden. Je-
sus forud sætter det, som afgjort, at det berde ham til
at bespise dette Folk. Dersom jeg lader dem gaae
fastende hjem, da maatte de vansmægte paa
Veien. Saadant Sprog maatte ikke vi tale; Om
den Kjae, som kunde, ikke vilde hielp, saa var det
derfor ikke saat: at ingen Hielp skulde komme, de
loed sig vel enda siige til denne kolde, haarde og ubem-
hiertige, hvad Marrokæus saade til Ester: Dersom
du aldeles tier paa denne Dag da skal en Ver-
derqværlse og Redning sendes dit Folk fra et
andet Sted, men du og din Saders Huus, skul-
le omkomme, Est. 4. Jeg har alt saat at Læreren
var som oftest loolta uneskylt, at naar han hvælen selv
kunde maatte Hungrende, eller fremmane Brødet fra
Formuendes Magaziner, han da skulde frembære af sit
tigaende Hæe, baade Sammelt og Rnt. Vide vi den
hellige Skrift fra Barndom, der have vi, hvoraf at
rage, og det være sig hungers Nød, eller anden Kum-
mer, eller blot aandelig Trang, kort: Ethvert Tilfæ-
de, hvorved nogen Broder stoed færdig at vansmægte
paa Veien, vi maatte betænke det var os paalagt, at
tæle tid med Guds Ords Trost. Ja! skulde ikke den-
ne Tanke drive os derhen med Fart? Dersom jeg la-
der dem gaae fastende hjem, da maatte de van-
smægte paa Veien. Denne Tanke maatte være dig,
som din Broders Nødraab, naar han laae paa Bæl-
vet, eller naar hans Huus stoed i Brand: nogen van-
smægte, og det skulle være min Sklo? En eeneste

Mæcedonier raabe til mig i Drømmen: Kom ned og
 hjælp os Ap. Gier. 16, og jeg skulde ikke here? En
 hee Meenighed, henved 4000 Sielstædes i Baande,
 og jeg, jeg kunde huusvare og ikke gjorde det? hvil-
 ket Ansvar, hvilken Dom, hvilken Gviashed? Ja, ja
 muchat er dette Tilfælde, gid det ikke nog istseds var
 virkelig; hvor Læren ved sin Vællken, kom Meenig-
 heden til at omdrives af hvert Lærdoms Veyr,
 hvor han dækkede op med smaafulde Prydelser, men
 lagde ikke et Stykke Brød paa Bordet for noaen Hung-
 rende, det er: hvor han kun foretog sig sin Meenighed
 verolig Wiisdom i glimrende Ord, Folket maaskee til-
 freds med ham, hørde ham aierne og felede ikke hun-
 gers Nød, førend de skulle til at gaae hjem; men da
 maatte de vansmægte paa Veien. Sæt, jeg kom til en
 Døende, og saadan omtrent var hans sidste Tale: "Ja
 " jeg har hørt Forelæringær over Sadelæren; Jeg
 " fandt dem sande, stundom ogsaa skønne; Men nu —
 " Jeg? Var jeg da ogsaa saa from, saa fuld af G:
 " delmod, saa reen, saa fuldkommen, som de Engles
 " lige Idealer, man maalede mig for Dine? Ja jeg vil
 " maaskee Verden til at troe, at jeg var det; Men nu
 " gaaer Forhængen op; Nu snart skal jeg staae blot for
 " den Dommer, som læser Tanker og Begieringer,
 " hvorledes møder jeg? hvad skal jeg svare ham? og
 " hvo kan svare ham et til Tusinde? Jeg gaaer hjem,
 " men hvor er det, hvor hører jeg hjemme, i Glædens
 " Fædreneland, eller i det yderste Mørke, hvor der er
 " Graad og Lænders Gnidsel? Hvo bærer for mine
 " Byster, mine Feilkrin, mine Synder i Lørdom, som
 " nu skulle sættes i Løs? Mit Hjerte bæver, min Aand
 " vansmægtet, jeg fortvivler, jeg døer! „ Var nu no-
 " gen Lærer Skyld i at een eeneste Siel af hans Meenig-
 " tænkte saa i sidste Stund, hvordan vilde hans egen sid-

ste Stund blive? Denne Vebredelse vilde bræle Skrael ind i hans bristende Hjerie, og giøe ham en Korsmag paa Helvedes Dvaler: Jeg loed ham gaae fastende hjem, og han vansmægtede paa Veien. Men kiendte nogen sin Hiord noie, det Gode hos dem, de Godes Nød, de Nødlidendes visse Undergang, om han ikke hialp, deraf maatte døe vel følge, som Virkning af sin Uarsag, at han efter Jesu Exempel. Satte sit Hjerie til Hiordene, 2) at han ynkedes inderlig over denne Skare. Man turde vel desværre kunde vise Exempel paa det Nødsatte, men det skal være siel- dent. Et eller andet koldblodigt Uhyre turde vel og vanære vor Stand. Det var riaria nok, jeg blues ved at sig det: En Præst og en Levitte, som saae deres ynkeverdige Landsmand hænrende i Blod og ginge ham Affides forbie. Maaskee, turde vore Dage kunde fremviise noget Lignende, i det Mindste een eller anden, som vandrede Pliktmæssig, men ufoelsom mellem de mennekelige Elendigheder; Kun med en Natpaaivers Opmærksomhed, kun saaledes, som Naturforskeren opdager Sygdomme paa Blomster og Trær i fremmed Have. Hiertet var koldt, som Is, haardt, som Steen. Men Gud skee Lov! af saadanne findes vel kun faa. Evert imod gaaer det de Fleeste saa: Har nogen opdaget hos sin Næntahed noget Gode, især dette Gode, at de stuttia, og i Mangde, og igiennem en Kække af Aar, besøge hans Kirke, for at høre Guds Ord. Har han noie lært at kiende nogen almindelig eller særdeles Nød, da ikke alleene rører ham dette sidste til Medynk, men har han ofte og med Anstrængelse, arbeidet paa, hvort han kunde, at afhielpes Nøden, saa langt fra at lides, at blive træt, binder dette hans Hjerie fortrinlig til denne Kolk. forsamling, fremfor til enhver anden: Bist nok er vor egen Kiærlighed med

i dette Spil, men den er skien denne Egenkierlighed. Aldrig skal min Troes eller Sæders Bære, som Dagens vrang viise Philosophie, ville oprykke med Rod en Plante, som Skaberens Mesterhaand saa dybt indvadede i det menneskelige Hierte, at den skulde bære Tusinde andre gode Frugter. Selv Kierlighed til Gud har denne Oprindelse; Vi elske ham ikke for hans egen, men for vor egen Skuld. Johannes er min Auctor: Vi elske ham, thi han elskte os først, i Joh. 4. Saaledes end og her: Vi elske det, som har fostret os selv Moie, meere end det vi sll for intet. Det syngelige unge Skud, vi selv opelskede til et fuldvovent Træ, behager os meere, end et laesaa høit og skient, som vorte vildt paa freit Føllede. Det Daggelam i Nathans Eignesse, som Eiermanden havde givet af sit Brød og sit Bøger, vilde været ham fortrinlig kiert, om han og havde eiet af fleere Jaar, en talrig Hiord; Saa sætter Egenkierlighed sit pretium affectionis, sin Tilbeieligheds Bærd paa sin egen Skuld, naar den lykkes, paa sin egen Moie, naar den ikke er svildet. Kun Jesus er Undtagelse fra denne Regel; han elsker, fordie han selv er god, væsentlig god, mod alle god, mod dem mest, som mest trænge. Det er lidet, at han sætter sit Hierte til Hiordene, han var kommen at sætte sit Liv til for Saarene. Det er en liden Deel af hans Hiord, disse 4000, han som skulle saa Israel til Arv, og Hædningene til Eiendom. Den Hiord, til hvilken han havde sat sit Hierte, var alle Mennesker, som da troede, alle, som siden skulle troe paa ham, som endda ikke vare fødte. Min Christen! Skynd dig at sjae glad om Hierte: Jeg ogsaa er i Tallet med; thi skee dig evig ære. Ja glade Christne! hør mig et Ord i Forbiegaende. Kiender Jesus saa grant sine Jaars Skikkelse, dig dersfor ogsaa med, same din Rod og Trang, trang du igien

ind i hans Kundskab, vox i den Daa for Dag, paa det ogsaa du maae nyde endnu her i Orden denne Forsmaa af Himmelen i din egen Joelse: Det er det evige Liv, at Kiende dig den eeneste sande Gud, og den du udsendte Jesum Christum, Joh. 17. Saae Jesus sit Hierte til Hiordene, elskede han dig og gav sig selv hen for dig, rykes han endnu over enhver Nød, hvori du har været, er eller kan komme; O! sæt dit Hierte til ham igien, giv ham det heelt, du fornæmmer ikke dermed dine nærmeste Forbindelser; Det er saa sødt at betale nogenlunde med Gienkierlighed saa umaadelige Belgierninger. Kiere sia endog i Dag i dit Hierte: Sver elske hvad hans Sind staaer til; Jeg kun min Jesum elske vil; Ja! jeg fordrer ikke for meget i min Herres Navn; Egenkierlighed være atter her din Lov. Du gior jo saa i det daglige Liv: Om der var endog en, som du i øvrigt ikke synderlig kunde fordrage, som du i det Mindste neppe skulde falde paa fortrinlig at elske for hans egen Skyld; Men du blev vahr, at han altid tog sig af dig, altid hialp dig, at han elskede dig meere, end han elskede nogen anden. O! din Egenkierlighed vilde tvinge dia til, at elske ham igien; Derfor elsker du dia selv, din Siel, din Salighed, elsk Jesum over alle Ting: thi, der er ikke Salighed i nogen anden. Eller et andet Exempel: Hvad ere, hvad kunde vi andre Lærere mod Hyrden den Gode? Men dog — dersom nogen af os kan faa biebragt vore Meenigheder den Tonke, at vi elske dem, at vi have sat vore Hierter fortrinlig til dem, frem for til enhver anden Folkeforsamling, dersom de see at vi længe trives hos dem; Mon ikke denne Meenighed elsker os igien? Mon ikke Egenkierlighed fører dette Sprog i deres Hierte? ” Han elsker os dog virkelig, os frem for ” andre; Belan vi ville fængsle ham endnu meere til Ste-

” det

” det; der kunne komme een, som ikke fandt os gode nok
” og strax vilde bort, Vi vilde lade ham føle Gienkier-
” tigheds milde Baand; vi ville gjøre ham alt meere og
” meere tilfreds med hans nærværende Stillina. a Saa,
troer jeg, pleier det gaae med Lærere og Meeningheder.
Jeg troer det ikke allene: Jeg taler af egen tak-
nemmelig Erfarenhed. Erar De det samme, el-
skelige Hr. Broder! som er indsat til at være min Es-
termand; De har allerede erfaret deraf meere, end no-
gen anden som nye og fremmed kunde kommet til denne
Kirke. a) Fleere Aar have allerede lært dem selv, hvor-
ledes Kors Kirkens Meenighed beegner yndede Lærere,
hvorledes den besøger Guds Huus, naar Taleren er
værd at høre; Det var ventelig ogsaa dette, som for en
stor Deel traf dem tilbage fra hine ehsøiske Enge, hid-
op mellem vore steile Klipper. Til lykke, unge Mand!
Erkiend taknemmelig mod Gud, hvormeget de ved de-
res Indtrædelse her har forud for deres nu fratrædende
Formand, da han første Gang indtraadde som første
Lærer til denne Guds Meenighed. Jeg vil ikke tale
om den ubetydelige, dem paalagte aarlige Afgift til den
Mand, som behøver det og arbejder med udmærket Oe-
re, og at mig var paalagt 4 Gange saa meget til en
Mand, som ikke arbejdede og ikke trængte. Men de
kiender forud næsten alle; Jeg kiendte ikke en eeneste
Siel i Kors Kirkens Soqn. Jeg maatte gaae ud fra
mit Folk og min Faders Huus, og jeg gik med Smer-
te. Jeg søgte Befordring i Fædrene-Bye, men! til
denne som jeg ikke søgte. Jeg beilede, troede jeg, til
Rachel og at man gav mig Lea. De kommer hvorhen
de helst ønsker til deres Egne, til deres Fødebye, til
deres Ungdoms og Barndoms Reede. Ja jeg kan sige
i bogstaveligste Forstand om den Overhyrde, der smu-
ferde dem hid tilbage, som der blev sagt om ham uden-
for

for Nains Porte: Og han gav hans Moder ham
 igien. c) Førend de forloed denne Hiord, havde de vundt
 det Vidnesbyrd, at de noie kiendte Faarenes Skikkelse,
 de Trængendes Nød og Nødens forskiellige Grader.
 Allerede da var mig paalagt Omsorg for alle
 Stiftets Hiorde; thi maatte jeg overdrage Dem særdeels
 Omsorg for de Syge og Fattige i denne lille Hiord, at
 de ikke skulle gaae fastende hjem og vansmægte paa Veien,
 og hverken mine kiere Trængende, eller jeg fandt os
 Puffede. Det er derfor i Dag ikke saa meget Formaning,
 det er snarere mit glade Hjertes Spaadom om
 Dem og deres Fremtid, naar jeg siger: Du skal noie
 Kiende dine Faars Skikkelse. For Resten anbefaler
 jeg Dem det fremsillede Overhyrdens Exempel: Sant
 fatte sit Hjerte til Hiordene; Gaa De hen og giv
 ligesaa! Lad ingen gaae fastende hjem, og ingen vansmægte
 paa Veien. Gud skienkede dem Tategaver! disse har De
 dylet med Flid, derfor er De betænnet end og paa det
 Sted, de forloed med hæderligt Biefald af alle dem,
 som havde Oplysning og Smag. Bliv de kun ved;
 Der lader sig godt aagre med dette Pund alle
 Begne. Men brug det til at prædike Jesum Christum
 og ham korsfæstet, eller De skal have talet forgieves.
 Grib hoer passende Anledning til at tale om Jesu
 forsonende Død. Dette — kun dette qvæger knuste
 Hjertes. Guds Ord være Deres Ords kraftigste Styrke
 og bedste Prydelse, saa skal det ikke komme tomt tilbage,
 saa skal det bevares i smukke og reene Hjertes,
 og Frukt skal bæres i Taalmodighed; Saa skal De frelles
 selv og de som høre Dem. Jeg skal saaledes med
 Guds Bistand ikke behøve at sige i Dag: Mig ynkes
 inderlig over denne Skare. Men dog — nu jeg
 faer denne skionne, denne talrige, denne mig saa kiere,
 saa længe, saa noie bekiendte Folkesamling, oprører

sig min Siels Inderste: Den stærkeste Følelse har ikke mange Ord. Saare kort men kiernesfuld skal derfor min anbefaling være for denne Meenighed til dens nye Sognepræst. Broder! Jeg tiltaler dem kun med Pauli Ord til Philemon om Onesimus. Disse ere Ordene i Brevets 12te Vers: Men du! annam den, den er mit Zierte. Og nu, inderlig elskede Korskirkeens Meenighed! Til dig vender jeg min Tale, dig anbefaller jeg denne min Eftermand. Annammer eders nye Sognepræst i Kiærlighed, ligesom I annammede mig; Han er jo des uden en af eders Egne. I annammede ham jo første Gang saa venstabelig, og nu er han ikke, som da, til min anbefaldning trængende. Jeg haaber, at jeg skal kunde sig om ham til Eder, hvad Paulus skrev til de Corinthier, og deri skal min heele anbefaldning for ham være indbefattet. Ordene læses i Cor. 16, 10v. Naar Timothius kommer til Eder, da seer till, at han bliver hos Eder uden Frygt; thi han gjør Herrens Gierning ligesom jeg.

Ja gjør han det, saa maa jeg best vüde, hvorvidet han har at frygte, hvor meget han kan haabe. Ikke 3 Dage, men 3 Gange 10 Aar maa endelig have overs bevist mig derom. Jeg maa dog endelig, igiennem en saadan Række af Aar, have lært, saavidt det nogensinde er mueligt, noie at kiende mine Faars Skikkelse. Forstaaer sig, her som allevegne voper Klinten og Hveden tilsammen. Men hvormegget Godt har jeg ikke ogsaa opdaaget? hvor mange Gode lærte jeg ikke at kiende? og blanded dem vanded jeg: o! hvor mange, hvor oprigtige Venner! Sandt nok, mangt et elsket graat Hoved savner jeg, som hviler sødt i Gravene i dette Huus, og trindt omkring dette Husefs Muure; men naar de døde i Herren, og bevarede mig Venstak

indtil Døden, saa vare disse, netop disse min sande
Binding. Kun de, som leve kunne tabes. Men
Børnene arvede gerne Forældrenes Benskab; og altsaa
hvilken Benneskaf før jeg ikke i Dag for mine Dine?
Ulykbare Mænd, Gudfrygtige Matroner, som elskede
mig for det Guds Ord jeg taledes, og beviiste deres
Kierlighed ikke med Ord og ikke med Tunge allene; men
med Gierning og i Sandhed. Hvad Under, at jeg
satte mit Hierte til denne Hiord, og at mit Hierte bli-
ver soagt, nu jeg skal forlade dem? Dog, hvad
forlade? og hvorledes? hvor langt skal jeg reise? jeg
kommer at boe i samme Bye, dette Sogns Grændser
nok saa nær, som før; hvorledes forlade dem? min
Omsorg for denne Hiord maa ikke ophøre; den bliver
kun med indberegned i Omsorgen for alle Hiordene i
det heele Stift. Dertil med føler jeg vel, at Kors-
kirkens Meenighed, mellem de øvrige i Stiftet, vil
stedse være mig hvad Benjamin var for Joseph mellem
sine 11 Brødre. Ja forunder Gud Helbred og Les-
vedage, er det vel ikke siste Gang jeg taler fra dette
Sted, thi endt jeg i Dag tager Afsked, som Sogner-
præst. I Dag taler jeg da kun enhver, ikke allene
for siste Vinseoffer i min Fraværelse til Deeling mellem
min Eftermand og mig; ikke allene for enhver til sam-
me Tiid for mig allene udtrykkelig bestemt Gave uden
for Soqnet; men ogsaa høie og lave, fra første Klas-
ses Mand til Manden i Hytten, for hver Gunst og
Gave; for hver blid Modtagelse, naar jeg kom i min
Herres Erinde; for hver Sabbatsdag i trangte eder
til mig, at høre Guds Ord. Ja kunde nogen nu om-
stunder, saa kan vel jeg, sige med Paulo: I annant
mede mig, som en Guds Engel. Jeg beder, jeg
haaber ogsaa, at eders Forbønner, eders Betsanelser
maatte følge mig herefter, som Skydsengle i mit høiere

Kald paa mine vidløstigere og farligere Veie. Men du min Gud, som ledde mig saa langt paa Veien hidindtil, dig skal jeg aldrig kunde fuldrække. Jeg stod her i Dag for 30 Aar siden, da var jeg ikke let om Hierte. Vi kom her, jeg og min Ungdoms Hustrue, rigtig nok begge i vor beste Alders fulde Kraft; men efter vor Meening, som Træer oprykkede med Rod og omplantede under en fremmed Himmelegn, for kun at vantrives, at visne, at døe. Tværtimod vorte vi tilsammen; vort Familietræ rodfæstedes dybt og skød mange Greene; thi saer og siger jeg i Dag med Patriarken: Herre! jeg er ringere end alle dine Miskundheder og end all den Trofasthed, som du har beviist mod din Tiener. Med denne min Stav gik jeg over Jordans Flod; men see! du haver gjort mig til to Stæve. Bist nok er min beste Kraf udrammet paa dette Sted, i denne Maaen; maatte dog den svage Rest endnu virke til min Guds Ære, ved OmSORA for denne og alle Hiordene i Siistet. Til Slutning altsaa, Dyrekobte! tager denne min broderlige Formaning til Hierte, den hvormed Paulus formanede de Philippenser her: vandrer ikkun værdeligen efter Christi Evangelium, at om jeg enten kommer og seer eder, eller jeg er fraværende, jeg da kan høre om eder, at i staae i en Aand og stride med mig i en Siel, formedelst Evangelii Troe, Paul. 1 27. Saaledes formedelst den samme Troe stode vi en Aand og streede i een Siel; Min gamle værdige Embedsbroder og jeg i samfulde 29 Aar, og vi lavedes ikke paa Veien. d) Vi vare vel ved Naturgaver og Temperament, saa ulige, som 2 Mænd kunde være det; men der var Fred mellem os; og hvorfor? jo, vi ville begge det samme Maal, Sielenes Frelse; vi elskede og brugte begge det samme

Mid:

Middel: Christi Korsfets Ord, og i Utrættelighed til Arbeide soeeg ikke den eene den anden. Nu dummes hans Dint; nu svækkes hans Kraft; Men jeg behøver dog vel ikke hos en Menighed, som denne, at nedlægge for ham dette Ord: Oldinge, som vel forestaae, skulle holdes dobbelt Ære værd, i Tim. 5; men for Guds Kirke er det mit oprigtige Ønske, at den aldrig maa savne saadanne Hyrder, saa skal Hiorden ikke savne sund Føde; saa skal maen, uden han modvillig stormer til Undergang, gaae fastende Hiem, og vansmægte paa Veien. Og dette var mit Hiertes Fars vel til dig, gamle Broder! geleidet med denne Ven, som vor felles Overhyrde vist vil høre, at Guds Kraft maa fuldkommes i din høie Alderdoms Skrøbelighed, og at din sidste Fred maa blive, som Simeons: jeg har allerede før engang raget Afsteed med mine Fattiges; og atter en anden Gang med Kirkens Betiente; og atter sidste Gang med alle dem jeg havde fremleedet til at fornye deres Daabes Pagt. Nu vidste jeg intet særdeles, som restede, uden det skulde være, at nævne min Son. e) da dog ogsaa han har været min Bedtjener i Ordet og jeg skilber ham maaskee dette offentlige Vidnesbyrd, at han var det til mit Faderhiertes Glæde langt over Forventelse; men Menigheden ogsaa atter denne Tål, at de aabnede ogsaa for ham baade Haand og Hierte. Men det maa være forbie, snart forbie. Lovene berrviise ham vel ikke fra Stedet. f) men paalægge kun Estermand, at tillade ham nu og da Deeltagelse i offentlige Embedsgjerninger; paa det, jeg bruger Lovens egne Ord: at han ikke skal komme af Døvelse. Men min Estermand behøver ham ikke, det maa all Verden begribe. Hvad altsaa denne nye, unge og raske Korsklirkens Sognepræst, jeg veed ikke hvad jeg skal kalde det, enten alt for broderlig mod ham, eller alt for sønlig
mod

mod mig, offenklaart kan have tilbudet ham, gjør kun
 Tilbyderens Tænkemaade ligesaa megen Ære, som det
 vilde være min Søn uværdigt og for mig pligtstridigt,
 længere at benytte det, end indtil jeg bør bortviise ham
 til Arbejde der, hvor ledigt Kald, inden det besættes,
 fordrer sin Mand, eller hvor Olding trænger til og
 begierer Bistand. Jeg skal altsaa i Dag ikke tage
 Afsked med min Søn; men han snart med eder, og næ-
 sten kan jeg sige om ham, som Jesus om Døberen: I fry-
 dede eder en liden Tid veed hans Lys, Joh. 5.
 Han er ligesom paa nye tilbagekastet paa min Faders
 omsorg; dog, der er en som sørger baade for Fader og
 Søn, og aldrig skal glemme den, der var troe i hans
 Tjeneste. Gud ske Lov, jeg baade bør og kan anbe-
 fale denne unge brødløse Medarbejder paa høiere Ste-
 der, om han end aldrig var min Søn. Og Gud ske
 Lov, at jeg kan sige disse Ord heit i heele Verdens Na-
 sion og ikke behøver at viske dem i mine Foresattes Øre.
 Du derfor min Søn skal snart gaae ud herfra, og dette
 Skridt vil blive dig tungt, thi ventelig begynder ogsaa
 du at sætte dit Hierte til denne Hiord; men frygt ikke!
 Der aabnes vel i den store Biinggaard et Sted ogsaa for
 dig, hvor du kan gaae ind igien til din Herres Stierning.
 I midlertid kun dette Ord fra din Fader: Herren
 velsigne din Udgang og din Indgang! Og der-
 paa Fred med eder alle, og Naade og Velsignelse!
 Eders Handel udbreedes! eders Søefart leve! eders
 Huuse blomstre under den Eviges Varetægt! Men for
 alle Ting boe Guds Ord rigelig iblandt eder; og hans
 sande Frygt i eders Hierte; og hans Navns Ære i
 dette eders Guds Huus! Velsignet være Gud for hver
 glad Time jeg her har havt, og velsignet paa Sielenes
 hvert Guds Ord jeg herfra har talt, og som herfter
 herfra tales skal. Fred være med dig inderligt elskede

Korskirkenes Menighed! Min heele Siel er udøst i
denne Afskedshilsen: Fred være med dig, og Fred
med dette dit Hus, og Fred med alt hvad du
haver! Amen.

Til sidst førend Betsignelsen blev læst:

Jeg er færdig; Byttet er afort; min Bægt er afløst;
jeg gaaer; vi skilles ad; Gud for Jesu Skyld samle
os alle glade enaang i Huset herovenil, bygd uden
Hænder, evigt hos Gud i Himlene! Amen.
Ammammer herpaa Herrens Betsignelse!

- a. Hr. Carl Hiort Stabiz, blev mig alernaadigst be-
fikket til Capellan pro Persona ved Korskirken, og
var det i 6 Aar.
  - b. Ham er paalagt at betale 50 Rdlr. aarlig til Rei-
mers, Domkirkenes Kateket og Lærer for Bergens al-
mindelige Frieskole. Min Formand Biskop Friis,
som efterloed sig 40000 Rdlr., resignerede Korskir-
kens Sognokald, og forbeholdt sig deraf 200 Rdlr.
aarlig, hvilke jeg $3\frac{1}{2}$ Aar maatte betale.
  - c. Hr. Stabizs Moder lever her aaret og i Velstand,
gift med Obermaaler og hidtil Forkigelses-Commis-
sær, Casten Holtermann.
  - d. Hr. Cammermeyer, residerende Capellan til Korskir-
ken, 75 Aar gammel.
  - e. Christen Brun, som kun paa andet Aar er personlig
Capellan for Korskirken.
  - f. Norske Lovs 2, 14, 6.
-

